

în raport cu ele. O idee fundamentală, de-
gajată din lucrările Congresului, rămân
— cred — necesara fuziune a esteticului
(artisticului) cu ideologicul (politicalul).
Niciodată și nicăieri, în nici o orânduie socială,
creația artistică n-a fost independentă de o
determinare ideologică și chiar propagandis-
tică: societatea socialistă este cea din-
tîi care are o efectivă nevoie de toate for-
mele de cunoaștere (și, în consecință, de
modificare, de modelarea a naturii umane),
deci și de cunoașterea artistică, pereche cu
cunoașterea științifică și filozofică. Totodată,
societatea socialistă este cea dintîi interesată
în dezvoltarea nestingerită a artei ca man-
ifestare specifică, de neînlocuit cu nici o
altă activitate intelectuală. Aceasta înseamnă,
tocmai, organica, perfecta contopire a
exigențelor formativ-educative cu exigențele
estetice în opera de artă (literatură drama-
tică și spectacol). Așa cum nu se poate des-
părți, decît artificial, forma de conținut, tot
așa principiul ideologic-modelator nu poate
fi doar „placat”, „atribuit” ulterior și din
afară operei de artă, „adăugat” acesteia.
Orientarea și tensiunea ideatică a lucrărilor
Congresului ne-au convins încă o dată că
nu există operă de artă fără respectarea
condițiilor și „legilor” lăuntrice ale artei,
fără respectarea unui maximum de exigență
estetică. Nu orice piesă, nu orice spectacol
sînt educative și modelatoare de conștiințe
doar în virtutea unui anumit conținut de
idei. Dacă acest conținut nu devine expresie
artistică, scopul educativ rămîne în sus-
pensiie. Un astfel de adevăr deschide larg
porțile talentului autentic și le închide su-
rogatului sau imposturii. În același timp,
aceleși adevăr impune angajarea mai pro-
fundă și mai decisă a creatorilor, care vor

tinde și ei — în rînd cu întreaga popu-
lație activă a țării — spre deplina stăpînire
și perfecționare a propriilor mijloace de pro-
ducție, adică de expresie.

Artistul evoluează și el, evident, împre-
ună cu societatea. Ca specialist într-un do-
meniu de activitate intelectuală (reflectorie),
el poate să „devanseze” pînă la un punct
publicul și gustul acestuia. Pînă la un punct,
însă, care să permită artistului păstrarea in-
taclă (și compactă) a legăturii, a putinței de
comunicare deplină cu spectatorul, evitînd
cu hotărîre unul din cele mai grave peri-
cole din cîte îl pot pîndi: impopularitatea,
adică imposibilitatea de a se face înțeles,
în activitatea sa specifică de interpretare (și
chiar de anticipare, uneori) a vieții, a rea-
lității, în mersul ei istoric.

Sub acest unghi, critica teatrală (literar-
dramatică și spectacologică) are de jucat
un rol important, fiind chemată să vegheze
atît împotriva „dulcegăriilor artistice”, cît
și împotriva „negării și deformării rea-
lităților”, dar, îndeosebi, critica va trebui să
contribuie cu sporită eficiență la „perfecțio-
narea activității de creație, în promovarea
noului, în realizarea unei arte și unei ac-
tivistăți cultural-artistice educative în spiritul
concepției revoluționare a partidului nostru.
Trebuie să facem din critica literară o armă
puternică de luptă pentru o artă revoluțio-
nară, pentru formarea omului nou, cu o
concepție înaintată despre lume”: sînt cu-
vintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, în
încheierea capitolului „Liniiile directe ale
activității de educație revoluționară, socia-
listă a oamenilor muncii din patria noastră”,
capitol central al magistralei Expunerii
din prima zi a Congresului educației politice
și al culturii socialiste.

AFIRMAREA ORIGINALITĂȚII

■ AL. MIRODAN

Una dintre ideile cele mai importante, pre-
țioase și fecunde ale Congresului mi se pare
a se afla în atacul net lansat de tovarășul
Nicolae Ceaușescu împotriva „uniformității”.
Vorbînd la închiderea Congresului și punînd
un punct memorabil pe i în această pri-
vință, secretarul general al partidului a în-
sistat, limpede și categoric, asupra necesită-
ții ca societatea contemporană să stimuleze,

pe toate planurile posibile, dezvoltarea per-
sonalității creatoare.

Cred că nu greșesc subliniînd că avem
de-a face aici cu un veritabil apel la origi-
nality. Și cred că nu greșesc observînd că
acest apel e întru totul logic și în firea
lucrurilor, deoarece voința, statornic exprima-
tă, de a afirma originalitatea națiunilor
în ansamblul lumii de azi are drept conse-

cină obligatorie, ba, aş spune, corolar, holtărire de a salvgarda dreptul la originalitate al fiecărui individ în parte.

Originalitatea, în cimpul discuţiilor noastre teatrale, presupune ca fiecare autor, evitând cu orice preţ (şi fiind încurajat întru aceasta) mimetismele, de orice nuanţă, să scrie pe potriva autenticităţii sale.

Originalitatea presupune, de asemenea (sau prin urmare), ca personajele pieselor de teatru şi, mai cu seamă, mult doriţii „eroi contemporani”, fugind de ispitele uniformi-

tăţii, în gând, gest sau formulă verbală, să se intruchipeze ca personalităţi distincte, întrucit în artă numai unicitatea e, după cum ştim, semn de adevăr şi viabilitate.

Originalitatea presupune, mai apoi, ca fiecare teatru în parte să-şi înţeleagă şi să-şi dezvăluie — pe măsura locului, timpului şi artiştilor săi, şi după exemplul celor mai bune trupe ale ţării — personalitatea colectivă, care, ea, şi numai ea, poate da valabilitate şi ecou social unei opere de artă teatrală.

ACTORUL ÎN PROMOVAREA ARTEI MILITANTE

■ BISZTRAI
MARIA

— Care este, şi trebuie să fie, portretul moral şi profesional al actorului, în actuala etapă a societăţii noastre ?

— Generaţia noastră înscrie o filă nouă în cartea glorioasă a istoriei patriei, cucerind noi culmi ale civilizaţiei şi culturii. Făuritorii revoluţiei tehnico-ştiinţifice sînt semenii noştri — oameni obişnuïţi, martori ai activităţii generale, creatoare din zilele noastre. Ei consideră lăcaşurile artei un lor al ideilor ce înobilează şi stimulează aspiraţiile fiecărui spre o existenţă fără cusur, spre intruchiparea omului de omenie.

În acest sens, Expunerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu la Congresul educaţiei politice şi al culturii socialiste, caracterizată de un strălucitor spirit analitic, fundamentat ferm şi creator pe filozofia marxist-leninistă, a fost de o covârşitoare însemnătate programatică.

Prezentă la Congres, ca lucrătoare în domeniul artei şi culturii, am fost animată de simţul responsabilităţii faţă de îndatoririle ce-mi revin în împlinirea comenzii sociale de care are a asculta arta. M-am reîntors de la Congres decisă a face tot posibilul pentru fructificarea maximă a capacităţii creatoare de care dispunem, eu, ca actriţă, şi întreg colectivul nostru.

Nu mai că această decizie e în funcţie de relaţiile dialectice dintre artă şi consumatorii ei. Pentru a putea transfigura în opere

de artă durabile înaltul exemplu moral al eroului comunist, pentru a aprofunda realităţile complexe ale prezentului, pătruns (ca şi activitatea noastră — a oamenilor de artă) de spiritul dinamic, autentic revoluţionar, caracteristic izvorului vieţii din România, este necesar ca izvorul de inspiraţie a muncii noastre creatoare să fie realitatea, viaţa, acei oameni care determină şi au determinat profunde mutaţii în destinele ţării. Această angajare socială ne străduim s-o traducem în angajare estetică, asigurînd astfel mesajului ce-l lansăm forţă de convingere mobilizatoare.

Dascăl cu vorbe dulci, totodată educator eficient şi consecvent al formării conştiinţei şi personalităţii umane: iată cum văd cu portretul unui artist contemporan. Iată cum aş formula crezul meu artistic — de actriţă, de activistă pe tărîmul obştesc. El mi s-a cristalizat mai deplin în urma autoexaminării ce mi-a fost prilejuită de Congresul educaţiei politice şi al culturii socialiste. Dorese ca acest crez să fie materializat în spectacole-eveniment, înfăţişate în edificiul teatrului miilor de spectatori cărora ne adresăm.

— Cum participă actorul la procesul de afirmare a artei militante ?

— Teatrele dau, în genere, dovadă de responsabilitate civică în activitatea lor. Totuşi, nu pot tăgădăui că în situaţiile în